

Slovenski dom

Stev. 101.

V Ljubljani, sreda 3. maja 1939.

Leto IV

Napovedi tiska pred poljskim odgovorom Hitlerju:

Sporazum ali vojna med Nemčijo in Poljsko

Varšava, 3. maja. Odgovor poljske vlade na spomenico nemške vlade bo izročen Nemčiji v petek 5. maja, ko bo zunanji minister Beck tudi v parlamentu odgovoril Hitlerju.

Poljski berlinski poslanik Lipski se je pripeljal v Varšavo. Mislijo, da se nekaj časa ne bo vrnil v Berlin. Nemški poslanik Moltke je pa odsoten iz Varšave že od 6. aprila.

Predsednik vlade Skladkowski, predsednik senata Kvjatkovski in predsednik sejma Makovski so imeli včeraj dopoldne daljšo sejo. Mislijo, da

Mačkov odposlanec v Belgradu

Belgrad, 3. maja. m. Včeraj je bilo v Belgradu več političnih sestankov, na katerih so razpravljali o političnem položaju. Mudi se je včeraj v Belgradu tudi zastopnik dr. Mačka, dr. Šubišić, ki se je tudi udeležil več političnih sestankov.

Madžarski obisk v Berlinu in bodoče razmerje do Jugoslavije

Budimpešta, 3. maja. m. Danes dopoldne sta se vrnila iz Berlina predsednik vlade Teleky in zunanji minister grof Czaky. Madžarski politični krogi pripisujejo velik pomen razgovorom madžarskih in nemških državnikov v Berlinu. Isti krogi zatrjujejo, da sta madžarska državnik imela z nemškimi odločujočimi osebnostmi razgovore tudi o Slovaški ter da so bili glede tega sprejeti posebni sklepi. Vprašanje madžarskih odnosov s sosednjimi državami, predvsem z Jugoslavijo, je bilo prav tako predmet berlinskih razgovorov.

Vojaški posveti med Poljsko in Litvo

Varšava, 3. maja. o. Maršal Rīdz Smigly je povabil načelnika litvanske generalnega štaba Rastikisa na uradni obisk. Vodja litvanske vojske bo dospel v Varšavo 8. maja in bo ostal tam dva dni. Spremljali ga bodo vsi njegovi važnejši sodelavci. Njegov obisk bo služil pripravi vojaške in obrambne zveze med Poljsko in Litvo, ki se obe čutita ogroženi. Pričakujejo, da bo pri tej priliki pripravljen podroben sporazum o sodelovanju obeh vojsk.

Francosko turški vojaški posveti

Ankara, 2. maja. Predsednik turške republike İsmet İnönü je včeraj popoldne ob 17 sprejel v daljšo avdienco francoskega generala Weyganda. Avdienci sta prisostvovala tudi francoski poslanik Massigli in turški zunanji minister Saradzoglu.

Vrhovni poveljnik turške vojske maršal Fevzi Çakmak je priredil kosilo na čast generalu Weyganda, ki so mu prisostvovali tudi vojni minister in zunanji minister, francoski poslanik Massigli in višji častniki vojnega ministrstva in generalnega štaba.

Sestanek Roosevelt s Hitlerjem?

Newyork, 3. maja.

»Newyork Times« prinaša članek Arthurja Crooka, v katerem poroča, da je predsednik ameriške republike Roosevelt že pred nekaj meseci povabil Hitlerja in Musolinija, da bi se sestala s njim. Na sestanku bi se posvetovali o mednarodnem političnem položaju in bi skušali najti mirno rešitev za vsa težavna vprašanja. Po zamisli predsednika Roosevelta naj bi bilo do tega sestanka prišlo sredi Atlantskega oceana, kamor bi se vsi trije državni voditelji pripeljali vsak na svoji vojni ladji, ali pa na kakem otoku v Atlantskem oceanu, ki je last nevtralne države.

Predsednik Roosevelt se je za to povabilo odločil v prepričanju, da bi bilo moči nekatere načrte nemškega kanclerja spreminiti samo v osebnem razgovoru. Tega mnenja je bila tudi okolica predsednika Roosevelta. Ker je nemški državni poglavar zelo dostopen za vplive, ki prihajajo od močnih osebnosti, so bili v Rooseveltovi okolici prepričani, da bi ta sestanek imel popoln aspekt, s čimer bi bil svet rešen pogubne vojne.

Ta pogudba predsednika Roosevelta je bila sporočena v Rimu in v Berlinu. Načrt je padel v vodo zaradi tega, ker je nemški kancler odgovoril, da je položaj tak, da se more sili na trenutek zapustiti Nemčijo in Evropo.

Lista zaključuje svoje poročilo o tem načrtu s pripombo, da se vest sliši neverjetno, je pa popolnoma resnična, tudi če jo bodo uradno zanikali in jo imenovali izmišljeno. Verjetno je tudi, da predsednik Roosevelt ni za vselej pokopal načrta o sestanku s Hitlerjem in ga bo poskušal uresničiti pri prvi priliki, saj je že dolgo pripravljn žrtvovati vse, celo svoj osebni ugled in svojo politično moč, samo da bi rešil mir na svetu, o čemer pričajo njegovi napori v zadnjem letu.

se na sestanku sklenili, da bo zunanji minister Beck podal v zbornici poročilo v petek 5. maja. Beckov govor v sejmju bodo prenašale vse poljske radijske postaje in najbrž tudi druge.

Vsa poljska politična javnost z nestrpnostjo pričakuje sestanka poljskega sejma, na katerem bo 5. maja zunanji minister Beck odgovoril na zadnje zahteve, ki jih je postavil nemški kancler Hitler glede Gdanska. Poljski politični krogi zatrjujejo, da je vprašanje Gdanska življenjsko vprašanje za Poljsko ter da bo zaradi tega poljski zunanji minister Beck v svojem govoru ne samo zavrnil nemške zahteve, temveč da bo celo zahteval, da se vse pravice komisarija Zveze narodov v Gdanku prenesejo na Poljsko.

Pariz, 3. maja. o. Francoski tisk piše, da bo odgovor poljskega zunanjega ministra Becka odločil o vojni ali o miru v Evropi. Vse je odvisno od tega, ali bo Poljska odklonila vsako nadaljnj posvetovalje z Nemčijo ali pa bo sprejela Hitlerjevo misel o novih razgovorih. Listi pravijo, da Hitler ve, kaj hoče in da tudi odkritosrečno pove. Ker tega ne dela v stari diplomatski obliki, menijo nekateri v Evropi, da to ne bo držalo. Toda skušnja dokazuje, da je nemški poglavar doslej dosegel vse, kar je napovedal. Okoliščine lahko odlože uresničenje njegovih zahtev za nekaj tednov ali mesecev, toda Hitler ni človek, ki bi popuščal.

V zadnjem govoru je pred vsem svetom nažel vprašanje Gdanska. Pri njem ravna tako, kakor je ravnal v sudetskem vprašanju. Ni verjetno, da bi ga zadržalo tako ali tako poljsko stališče. Prepričan pa je, da bo Poljska spremenila svoje sedanje mišljenje. Poljski zunanji minister Beck bo Hitlerju odgovarjal v petek, toda Hitler je v Berchtesgaden že poklical voditelja narodnih socialistov v Gdanku. Edino upanje glede mirne poravnave spora je v tem, da bo med Poljsko in Nemčijo posredovala Italija.

Berlin, 3. maja. o. Nemški listi hudo napadajo Poljsko, češ da trdovratno vztraja pri svoji samisti glede Gdanska in da odgovarja na nemške zahteve s grozljivimi vojaškimi ukrepi. Nove poljske zahteve glede Gdanska so nezaslišane. Vso to poljsko predrznost do nemških zahtev je treba pripisovati po mnenju nemškega tiska samo dejstvu, da je Anglija Poljski dala neomejeno zagotovilo glede svoje pomoči, naj pride, kar hoče. Anglija je uvedla splošno vojaško dolžnost samo zato, da bodo angleški mladi vojaki nosili svojo kožo na prodaj za Poljsko.

To ostro pisanje nemškega tiska ima, kakor pravijo, namen vplivati na zunanjega ministra Becka, da bi v odgovoru na odpoved nemško-poljske pogodbe ne bil preveč odločen.

Zastoj v angleško-sovjetskih pogajanjih

London, 3. maja. o. Pogajanja med Anglijo in med Rusijo za sklenitev znane obrambne zveze so zdaj nekoliko zastala, predvsem zaradi tega, ker večina manjših držav, ki bi sicer bile pripravljene stopiti v tako zvezo, brani neposrednega političnega in vojaškega sodelovanja s sovjetsko Rusijo in sicer zaradi nevarnosti, ki jo za te države predstavlja boljševiška propaganda. Ni dvoma, in to je pokazal tudi zadnji kongres komunistične stranke v Moskvi, da bo Rusija svojo politično prisotnost v Evropi izkušala uporabiti predvsem za poživitev

komunistične propagande. Zaradi tega je treba dobiti novo obliko za rusko sodelovanje v obrambi ni zvezi in sicer tako, ki bi jo sprejela vse države. Zato se zdi, da bo angleška vlada nadaljna posvetovalja z Rusijo odložila do prihodnjega zasedanja Zveze narodov, katerega se bo udeležil zunanji minister Halifax sam in se pri tej priliki ocalil z namestnikom sovjetskega zunanjega ministra Potjomkinom. V osebnih razgovorih z njim bo skušal najti konkretno obliko ruskega sodelovanja v obrambi ni zvezi.

Tihi posveti med Francijo in Italijo

za sklenitev sporazuma v Sredozemskem in Rdečem morju

London, 3. maja. o. Rimski dopisnik dnevnika »Daily Mail« poroča, da je Italija že 10. februarja poslala Franciji natančne predloge glede svojih zahtev. Po izročitvi teh predlogov so se začeli čisto na tihem razgovori, ki se nadaljujejo že ves čas, navzlic uradnim zanikanjem s italijanske in pa francoske strani. Italija je voljna omejiti svoje zahteve samo na Džibuti, kjer naj bi Francija da pristo luko, na Sueski kanal, kjer zahteva Italija delež v prekopni družbi in na ureditev položaja Italijanov v Tunisu. Če bi Francija ustregla tem italijanskim zahtevam, bi Italija z njo sklenila poseben sporazum o Sredozemskem in Rdečem mor-

ju, s čimer bi bilo odstranjeno nasprotje med Francijo in Italijo v tem predelu sveta. Če pa bi Francija italijanskim zahtevam ne ustregla, bi Italija preklicala svoje priznanje francoskega protektorata nad Tunisom, s čimer bi neobhodno moralo priti do spopada zaradi Tunisa.

Za posrednika v teh skrivnih pogajanjih med Italijo in Francijo služi znani francoski bančnik Baudouin.

Angleški list trdi, da se njegovi podatki popolnoma točni in da jih bodo dogodki prej ali slej potrdili.

Nemške ponudbe severnim evropskim državam

Kopenhagen, 3. maja. o. Dnevnik »Politiken« prinaša članek, v katerem trdi, da je Nemčija poslala vsem sever. državam: Danski, Švedski, Norveški in Finski predlog, da bi sklenile z Nemčijo dvostranske pogodbe za jamstvo nedotakljivosti sedanjih meja. Nemški zastopniki v teh državah so že povsod stopili v stike z vladami. List pravi, da bi Nemčija s tem predlogom rada pridobila za-

se severne evropske države, katerih gospodarska pomoč, zlasti v surovinah, bi ob kakih evropski vojni bila za Nemčijo dragocena. Ne gre za to, da bi se te države zavezale pomagati Nemčiji, marveč samo, da bi ostale »dobrohotno« nevtralne.

Uradnega sporočila o tem koraku ni ne iz Nemčije, ne iz omenjenih držav še nobenega.

Velik požar v Spodnji Hudinji

Skode je približno 100.000 dinarjev

Celje, 3. maja.

Včeraj okoli pol 11 zvečer je začelo goreti 40 metrov dolgo gospodarsko poslopje naročnice našega lista ge. Adele Dečkove v Spodnji Hudinji pri Celju. Ogenj se je hitro razširil ter objel veliko poslopje, v katerem je bilo šest krav in dva konja, v zgornjem delu pa velike zaloge sena, žita in trije stanovanjski prostori, v katerih so stanovali podnajemniki. Razumljivo je, da je v trenutku, ko je izbruhnil požar, vse prevzel velik strah, kajti ogenj je nastal nenadno pri tamkajšnjih stanovalcih, ki so jim hitro prišli na pomoč sosedje. Posrečilo se jim je rešiti pohištvo in nekaj drugih stvari. Na kraj tega silovitega požara so prihiteli tudi celjski mestni gasilec in gasilec iz Gabrja, ki

so takoj začeli gasiti. Posrečilo se jim je požar omejiti, da se ni razširil še na kozolet, ki stoji 20 m proč, in na sosednje stanovanj. hiše. Požrtovnost gasilcev je rešila iz gorečega hleva vso živino in vse, karkoli se je dalo. Niso pa mogli rešiti številnih strojev in žitne zaloge. Poslopje je bilo pokrito z opeko, vendar je zgorelo vse ostrešje ter je ostalo le še golo zidovje.

Kako je ogenj nastal, še ni bilo mogoče ugotoviti. Nekateri mislijo, da je prišlo do kratkega stika, zaradi česar so se vnele lahkogorljive stvari. Skoda, ki jo je povzročil požar, znaša približno 100.000 dinarjev.

Pri gašenju se je ponesrečil tudi gasilec Stropnik Martin, ki je dobil težke poškodbe na desni nogi.

Irska proti obvezni vojaški službi

London, 3. maja. m. Včeraj je bilo objavljeno uradno poročilo, da se zakon o obvezni vojaški službi razširi tudi na severno Irsko. Z ozirom na to so se pojavile nove težave ter je zaradi tega predsednik vlade severne Irske odpotoval v London. Predsednik svobodne Irske države de Valera je izjavil, da se bo z vsemi sredstvi boril uvedbi splošne vojaške obveznosti na Irskem. Poslal je angleškemu ministrskemu predsedniku

Angleška vlada je izdala odlok, s katerim bo izgnano iz Anglije večje število Nemcev.

Ponoči je dospel v Carigrad bivši albanski kralj Zogu s kraljico Geraldino in otrokom. V spremstvu je 70 ljudi. Za kralja Zoga in njegovo spremstvo so pripravljena tri nadstropja v hotelu »Pera Palace«.

Chamberlainu brzojavko, v kateri pravi, da smatra uvedbo splošne vojaške obveznosti za izjavnost. proti kateremu se bo boril z vsemi močmi.

Vesti 3. maja

Narodni praznik slavi danes poljski narod. Slavje bo letos zaradi zunanje nevarnosti še posebno slovesno.

V. Španijo je dopotoval nekdanji francoski poslanik v Madridu Peretti della Rocca, da bi se z zastopniki španskega gospodarstva dogovoril, če bi lahko francosko denarništvo sodelovalo pri gospodarski obnovi Španije.

Madžarska poslanska zbornica bo razpuščena najbrž že jutri, ko bo končno odobrila novi zakon o Judih.

Pri mednarodnem jahalnem turnirju v Rimu je prvo mesto zasedla Nemčija, drugo Poljska, tretje Anglija, četrto Italija, peto pa Romunija.

V Italijo je dospelo posebno špansko vojaško odposlanstvo, ki ga vodi general Escamez. Odposlanstvo bo imelo več posvetovanj z voditelji italijanske vojske.

Praznik španske neodvisnosti so slavili včeraj po vsej španski državi. Pod republiko je bilo praznovanje tega dne odpravljeno, ker obuja spomin na to, kako so se Španci rešili francoskega jarma, kar je bilo tiste čase zaradi tesnih zvez med francosko in špansko ljudsko fronto neprijetno.

Število ladij, ki plovejo rajši okoli Afrike, kakor da bi plačevale ogromne pristojbine za pot po Sueskem prekopu, je vedno večje, tako da so morali v Capetownu povečati vse pristaniške naprave, zlasti pa skladišča goriva za te ladje.

V Rim je prišel grško-katoliški patriarh iz Antiohije msgr. Ciril Moghbab, verski poglavar grških katoličanov v Egiptu, Sudanu, v Libanonu, Palestini, Iraku, Perziji in drugod.

Madžarski poljedelski minister Kunder je bil včeraj sprejet pri predsedniku italijanske vlade Mussoliniju. Razen tega je imel z italijanskimi zastopniki važne razgovore o ureditvi plačilnega prometa med Madžarsko in Italijo.

Stroški za vojsko po uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Angliji bodo v dveh letih znašali trideset milijonov funtov (sedem in pol milijarde dinarjev).

Ameriška vlada je izdelala gospodarski načrt, po katerem bi ob vojni 5000 največjih tovarn vseh vrst delalo samo za vojaške potrebe.

Svoboda tiska v Angliji ne bo okrnjena v nobenem primeru, je zagotovil časnikarje, notranji minister Hoare. Cenzura bo uvedena samo za vojaške skrivnosti, a še to le ob vojni.

V Nemčijo bo prepovedano izvažati vse surovine in vse izdelke, ki bi utegnili kakorkoli služiti angleški vojski, če se Anglija zaplete kjerkoli na svetu v vojno. Tako je izjavil angleški trgovniški minister Stanley.

Rusko črnomorsko brodogradje se je včeraj vrnilo v Sebastopol, ker so končane vaje, ki jih je ruska vojna mornarica imela ob turški obali. Velike demonstracije proti Madžarom so bile včeraj v Bratislavi. Demonstracije so vzklizale: »Slovaška Slovačkom!« ter pretepli vsakega Madžara, ki jim je prišel v roke. Bratislavski Nemci pa so vpili, naj se Slovaška priključi Nemčiji.

Nemški propagandni minister dr. Gühbels je prepovedal nadaljnjo prodajo razglednic, na katerih sta skupaj fotografirana kancler Hitler in predsednik angleške vlade Chamberlain. Slika je bila posneta ob njunem sestanku v Münchenu 30. septembra lani.

Angleški poslanik v Berlinu Henderson je bil včeraj sprejet pri nemškem zunanjem ministru Ribbentropu, in sicer prvič, odkar se je po daljšem času vrnil iz Londona.

Prostovoljci za angleško vojsko se zadnje čase oglašajo v taki množini, da so morali ustanoviti pet novih zborov. Naval se je začel po razglasitvi splošne vojaške dolžnosti, ker so prostovoljci dobro plačani, drugi obvezniki pa ne bodo.

Poseben potovalni in propagandni urad je ustanovila Italija v Belgradu. Urad je izredno lepo in smotno urejen.

Novi angleški poslanik v Rimu Perc Lorraine se je včeraj pripeljal v Rim, kjer ga je uradno sprejel italijanski zunanji minister Ciano s spremstvom.

Svetovno razstavo v Newyorku je prvi dan obiskalo 600.000 ljudi, ki pa niso bili preveč zadovoljni, ker je večina paviljonov še zaprtih. Vstopnina za razstavo je določena na 75 centov (40 din).

Sv. oče Pij XI. je včeraj v posebni avdienci sprejel romunskega zunanjega ministra Gafencu. Hitler je podpisal s Slovaško pogodbo, s katero je za 25 let prevzel poročstvo za slovaško neodvisnost. Do zdaj Hitler ni storil še nobenega koraka, s katerim bi bil dokazal, da namerava varati Slovaško ali pa ostali svet, je dejal predsednik slovaške vlade dr. Tiso v svojem nedavnem govoru.

Predsednik Irske vlade de Valera bo na povabilo angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina dopotoval v London na posvetovanja, da bi tudi Irska uvedla splošno vojaško dolžnost.

Prvi maj so letos prvič praznovali tudi na Poljskem z raznimi prireditvami. Delo ta dan ni počivalo, pač pa je vse poljsko delavstvo mezdo tega dne darovalo za potrebe državne obrambe.

General Franco se je včeraj v Valenciji udeležil parade v proslavo zmage in imel po paradi govor, v katerem je napovedal Španiji erčno in mirno bodočnost.

Še vedno je veliko Nemcev, ki vidijo svoj vzor v nekdanjih časih, ki še vedno verujejo, da pomeni pretekla doba višek nemške omike, te besede je povedal nemški delovni minister dr. Ley v govoru, ki ga je imel za prvi maj pred berlinskimi delavci.

Mednarodna boksarska unija (I. B. U.) je imela v Zenevi svoje zborovanje, ki ga je vodil predsednik Markis di Campello (Italija). Na tem zborovanju je bil izbran novi odbor, ki ga sestavljajo Di Campello (Italija), Van Hoss (Belgija), Messner (Nemčija), Margueron (Švica). Za tajnika unije je bil izvoljen Rousseau. Prihodnji kongres bo v Helsinkih.

Drž. pogodbeni pošta na Frankolovem je bila včeraj dopoldne z velikimi slovesnostmi odprta

Celje, 3. maja. Včeraj je Frankolovo pri Celju doživelo pomemben in za kraj zelo važen dan. Uresničila se je dolgoletna želja vseh Frankolovčanov, da so dobili državno pogodbeno pošto. Frankolovčani bodo dobivali redno vsakodnevno pošto, okoliški deli občine, ki so bolj oddaljeni, pa vsaj vsak drugi dan.

Na ta dan se je tukajšnje prebivalstvo tudi primerno pripravilo. S hiš so zaplapolale državne zastave, poslopje nove pošte pa je bilo vse v zelenju. Ob 9 dopoldne se je zbrala pred društvenim domom množica ljudi, posebno šolske mladine z učiteljskim, da se udeležijo slovesnosti, ko bo odprta nova pošta.

Navzočni so bili med drugimi tudi ravnatelj ljubljanskega poštnega ravnateljstva g. Stukelj, podpredsednik poslanske zbornice poslanec g. Mihelič, okrajni načelnik g. dr. Zober, kanonik in dekan g. Zagar, g. Fazarine Anton, zastopnik »Slovenec« in »Slovenska doma« in drugi.

Goste je pozdravil najprej predsednik krajevne organizacije JRZ g. Goršek Jože, ki ima pri ustanovitvi nove pošte gotovo največji zaslug. Po pozdravi se je oglašil k besedi ravnatelj g. Stukelj, ki je v svojem govoru poudaril pomen nove pošte v kulturnem, gospodarskem in narodnostnem oziru. Predno je odprl novo pošto, je izrazil željo, da bi bila ta pošta v veliko korist Frankolovu in vsem okoliškim krajem. Šolska mladina je nato zapela državno himno. Da bi bila nova pošta božji blagoslov, je domači g. župnik Sunčič ob asistenci duhovnega svetnika Vaelava Čeha opravil cerkvene obrede. Po blagoslovljenosti je pevski zbor pod vodstvom g. Cilke zapel nekaj krasnih narodnih pesmi.

Spregovoril je tudi poslanec g. Mihelič, ki je dejal, da kot poslanec tega okraja čestita Frankolovčanom za to lepo pridobitev. Slovesnost je končal g. Goršek z lepim govorom, v katerem se je zahvalil ravnatelju g. Stuklju, poslanec g. Miheliču, okrajni načelniku g. dr. Zoberu in g. Fazarinu za vse, kar so storili, da je Frankolovo dobilo pošto. Spomnil se je v svojem govoru tudi velikih zaslug, ki jih imata za novo pošto ban g. dr. Marko Natlačen in senator Smudej. Poudaril je, da je Frankolovo dobilo v zadnjih letih mnogo. Dobilo je novo cesto proti Bukovju, vodovod in zdaj še novo pošto. Kakor smo zvedeli, bodo v kratkem storjeni tudi potrebni koraki, da Frankolovo dobi telefon, še bolj važna pa je elektrifikacija.

Goste so se nato odpeljali na izlet k Sv. Trojici na Gojko. Opoldne je bilo v društvenem domu slavnostno kosilo.

Občni zbor Tujsko-prometne zveze bo v Ljubljani 8. maja 1939 ob 9.30 v dvorani zbornice za TOI. Udeležencem obnega zveza Tujsko-prometne zveze v Ljubljani je generalno ravnateljstvo državnih železnic odobrilo polovično vozno na podlagi legitimacije K. 13.

Ban dr. Natlačen v Ljutomeru

Ban dr. Natlačen je na svoji nadzorstveni poti po severnih krajih Slovenije včeraj dopoldne iz Ormoža v Ljutomer, kjer mu je bil prirejen ravno tako slovesen sprejem kakor povsod drugod. Pred magistratom so ga pozdravili zastopniki vseh okrajnih oblasti in župan Havelič, v imenu duhovščine pa dekan Bratušek. Zbrana so bila močna zastopstva raznih organizacij: Slovenskih fantov in deklet v krojih, Sokolov v krojih, gasilec, šolarjev z učiteljsvom. V imenu Slovencev iz Medjimurja je ga pozdravil železniški uradnik iz Čakovca Seibitz. Ban dr. Natlačen je obšel vso dolgo vrsto častnih čet ter imel nato primeren nagovor, v katerem je poudarjal narodno zavest in ljubezen do Jugoslavije, ki je tako živa v Slovenskih gorah. Po uradnem sprejemu je ban v mestni hiši sprejemal razne deputacije s prošnjami.

Zažgal gozd, ko je pekel vrane

Maribor, 3. majnika.

V Prepolah na Dravskem polju je nastal v gozdu trgovca Ernesta Sombora požar, ki se je zaradi suhega vremena in močnega vetra bliskovito širil ter je zajel tudi še gozd posestnika Franca Stumbergerja ter Simona Pušnika. Požar je uničil velike komplekse mladega borovega gozda ter znaša skupna škoda 20.000 din. Kmetje iz Trnca, Prepol in Braunsvalja so preprečili z napornim delom, da se požar ni še naprej razširil ter povzročil prave katastrofe. Požar je nastal po neopredelnosti ter je zaradi tega osumljen 15 letni poljski delavec Roman Lončarjevič. Fant se sedaj stalno potika po gozdovih ter išče gnezda vran in drugih ptic, iz kateri jemlje mladice ter si jih v gozdu peče. Tudi usodnega dne, ko je nastal požar, je bil v gozdu ter si je na Somborjevem zemljišču pekel mlade vrane. Močan veter pa je zanesel iskre na suho listje in praprot in kar nenkrat je bilo vse na okrog v ognju, da se je fant komaj z naglim begom rešil.

Marija Keslerjeva roj. Trenčeva

V noči od ponedeljka na torek je v Ljubljani umrla gospa Marija Keslerjeva, mati gospe Mice Čopove, gospe Ani, soproge pesnika Otona Zupaniča, gospe Vere, soproge književnika Franca Albrehta, ter gospe Slave Svarčeve. Pokojnica je bila doma iz znane Trenčeve rodbine iz Drškovec pri St. Jerneju na Dolenjskem. V Ljubljani so se na njenem stanovanju, pozneje pa v njeni vili na Bledu, prav radi zbirali mladi slovenski književniki. Pred nekaj meseci ji je napadla težka bolezen, kateri je pred dvema dnevmi podlegla. Pogreb pokojnice bo danes dopoldne ob pol 5 iz hiše na Poljanski cesti št. 15 na pokopališče pri Sv. Križu. Pokojnici bodi ohranjen lep spomin.

Spremembe železniškega voznega reda

Maribor, 1. maja.

Z novim voznim redom, ki stopi v veljavo 15. maja 1939, je železniška uprava na področju bivše mariborske oblasti uvedla nekatere važne spremembe in vpostavila tudi nekatere nove zveze ter na ta način z velikim razumevanjem ugodila vsaj najvažnejšim potrebam našega naraščajočega železniškega prometa in upoštevala prizadevanja naših gospodarskih in tujskoprometnih ustanov, predvsem Tujskoprometne zveze »Putnik« v Mariboru.

Velikega pomena je uvedba prometa z direktnimi vagoni II. in III. razreda med Mariborom in Belgradom, s čimer bo potnikom prihranjena neprijetnost prestopanja in čakanja v Zidanem mostu ali Zagrebu. Direktni vagon bo vozil iz Maribora s potniškim vlakom zvečer ob 20.55, prihod v Zidanem most ob 23.05, odhod iz Zidanega mosta z brzovlakom ob 23.19, prihod v Belgrad ob 8.40. V obratni smeri bo vozil direktni vagon iz Belgrada z brzovlakom ob 20.58, prihod v Zidani most ob 6.21, odhod iz Zidanega mosta s potniškim vlakom ob 7.02, prihod v Maribor ob 9.13. Med Zidanim mostom in Belgradom in obratno lahko potniki uporabijo tudi spalni voz.

Važna je tudi uvedba nočnega potniškega vlaka iz Maribora do Celja. Ta vlak bo odhajal iz Maribora ob 23.40, s prihodom v Celje ob 1.13. S tem bo velikemu številu okoličanov omogočen obisk gledaliških ter drugih večernih kulturnih in ostalih prireditvev v Mariboru in po končanih prireditvah povratek domov.

Savjanka in Mislinska dolina dobita tretjo in zelo važno direktno zvezo med Celjem in Dravogradom v zgodnjih popoldanskih urah. Vlak bo odhajal iz Celja ob 12.35, s prihodom v Dravograd ob 13.10, kjer dobi zvezo proti Mariboru. V na-

Kostnica žrtev svetovne vojne

Ljubljana, 3. maja.

Kakor žale pred pokopališčem Sv. Križa, tako tudi na pokopališču naglo napreduje zidanje veličastnega spomenika žrtvam svetovne vojne, kjer bodo shranjene kosti vseh pri nas pokopanih vojakov ter v njem dobe posebne spomenike juden-burške žrtve in drugi borci za našo svobodo. Že lani so pričeli z izkopavanjem kosti padlih vojakov in z ugotovitvijo njih imen, ki je bila jako težka in zamudna. Te kosti bodo po posameznih verah shranjene v podzemeljskih celicah grobnice, ki so doslej že zgrajene. Sedaj prično z zidanjem pritrilnega dela grobnice, kjer bodo imeli svoje grobove in spomenike mučeniki za našo svobodo, nad to grobnico bo pa široka galerija, razsvetljena z velikim lestencem in okrašena z napisi. S tega prostora bo mogoč pogled v temno grobnico naših junakov pri osvobojenju.

Kakor smo osvrkali čitali v dnevnikih, je pri zadnjem obisku župana dr. Adlešiča v Belgradu minister pravde dr. Ružič že podpisal odobrenje za prispevek v znesku 360.000 din, ki ga mestna občina ljubljanska dobi od države za kostnico. Ker bo pa resnično dostojna kostnica veljala nad din 600.000, lahko rečemo o Ljubljani, da bo z zgraditvijo tega resnobnega in veličastnega spomenika svetovnim žrtvam popolnoma izpolnila dolžnost pietete in se izkazal resnično hvaležna borec in mučenikom za svobodo ter sploh žrtvam svetovne vojne. Pri tem pa moramo pomisliti tudi na to, da druge občine postavljajo take spomenike samo domačinom, a naše mesto zgradi mogočen hram pokojni žrtvam z vseh strani sveta, ki jih je svetovna vojna prignala v Ljubljano in jih je usmiljena smrt položila v našo zemljo k večnemu počitku.

Da bo zidanje naglo napredovalo, so za Kostnico pri Sv. Križu že razpisana nova dela. Zidarstva s težakimi deli so preračunjena na 338.582 dinarjev, umetno kamnoseška dela bodo veljala 20.000 din, tesarska blizu 18.000 din, kleparska blizu 46.000 din, a steklarska so preračunjena samo na 966 din. S tem razpisom pa seveda še ne bodo oddana vsa dela, ker bo popolnoma dograjena in urejena kostnica zahtevala še precej drugih del.

Jeseni torej dobi Ljubljana svoje znamenite žale, hkrati pa tudi monumentalno kostnico vojnim žrtvam, torej dva krasotna in prepričljiva ter pomembna monumenta globoke srčne kulture ljubljanskega prebivalstva.

Sport v zadnji minuti

Novi angleški nogometni prvak Everton in drugi najmočnejši klub angleške lige Westham-United, ki bi bila morala nastopiti proti nemški reprezentanci, sta svoje gostovanje odpovedala. Namesto njiju bo nastopilo proti nemski reprezentanci v dveh tekmah reprezentančno moštvo češkomoravskega protektorata.

Tekma v hitri hoji na progi Toulouse-Magne je končala z zmago Martina (La Rochelle). Za 25 km 700 m je porabil 2 uri 13 min, 35 sek.

Ljubljana od včeraj do danes

Običajno aprilsko vreme se je preselilo v maj. Nekaj časa dežuje, pa se kmalu spet prikaže solnce. Komaj se razveselimo, češ, zdaj bo pa spet vse dobro, dobili bomo lepo vreme, že se oblaki spet zgrnejo in zakrijejo nebo. In prav kmalu začne znova deževati. Prva dva majska dneva sta že započela v tem znamenju. Vse pa kaže, da bo to zapoznelo aprilsko vreme držalo zdaj malo dalj časa.

Naši modelarji bodo šli v London

Na mednarodnih modelarskih tekmah, ki so se lansko leto vršile v Ljubljani, so zmagali Angleži. Po pravilih, ki jih je prejela FIA (Federation International Aviation) na predlog jugoslovanskega Aerokluba je pripadla lanskemu zmagovalcu naloga, da organizira letos mednarodne modelarske tekme. Tako se bodo letos vršile v dnevi 22. in 23. julija t. l. v Angliji, v bližini Londona. II. mednarodne tekme letališč modelov za pokal Nj. Vel. kralja Petra II. Po pravilih tekmujejo vsako leto samo moštveni ali pa jadrni modeli. Ker so se lansko leto vršile pri nas tekme moštvenih modelov, bodo v Londonu tekmovali samo jadrni modeli. II. mednarodne tekme se bo udeležila seveda tudi jugoslovanska ekipa, ki bo sestavljena iz naših najboljših modelarjev. Kakor smo izvedeli, se vršijo že priprave za udeležbo, da bodo modelarji pravočasno pripravili in izbrali aparate za tekmovalje, ker se bo že v dnevi od 10. do 18. junija t. l. vršila v Belgradu izbira preizkušnja modelov, ki bodo določeni za udeležbo v Londonu.

Ali je prostovoljna socialna davščina potrebna?

Dejstvo je, da rastejo pri nas, kakor tudi drugod, stroški za socialno skrbstvo od leta do leta. To naraščanje more iti sicer le do gotove meje, vendar kaže pri nas še vedno nagnjenje vsaj k zmernemu stopanju. Vzrok temu je gospodarsko elabo stanje delavca, pomožnega obrtnika, nižjega zasebnega in javnega uslužbenca in drugih stanov z vsemi slabimi posledicami, deloma pa naraščanje o dolžnostih socialnega skrbstva sploh. Redni dohodki ljubljanske občine krijejo sicer veliko vsoto za stroške socialnega skrbstva, vendar je potreba večja. Mnoga mesta so uvedla prisilno socialno davščino. Ljubljana tega ni storila, ker ni hotela javnih davčev zviševati. Zato je obdržala način zbiranja sredstev za socialno skrbstvo, ki ga je imela do sedaj. Ta način pripušča občanom, da sami odločijo, ali bodo kaj prispevali v socialni fond in koliko bodo prispevali. Mestna občina je zaupala v pravičnost svojih občanov v prepričanju, da bodo radi darovali v socialni sklad, ker bosta ta izdatki mogli sami prilagoditi svojim razmeram. Storila je to pod geslom: Kdor more, naj da mnogo, kdor pa mnogo ne more dati, naj da vsaj malo.

To socialno davščino zbirajo po mestu posebni pooblaščenki, ki imajo uradne izkaznice s fotografijo. Občani morejo plačevati to davščino vsak mesec, ali pa tudi le na gotovo dobo. Denar morejo poslati po pošti z mestnimi položnicami, ali pa ga morejo izročiti inkasantom, ki obiskujejo občane na domu. Inkasant mora izročiti vsakemu plačniku potrdilo na uadnem obrazcu, čigar izvirnik ostane v uradu.

Devetnajst prevozov so imeli reševalci

Od včeraj do danes je bilo na reševalni postaji znanomanih lepo število prevozov — po dolgem času spet enkrat. Kar devetnajstkrat je bilo treba posredovati.

Včeraj so bili že dopoldne ob četrti na 11 klicani reševalci v Vopole, št. 9. Tam je Angela Urh, posestnikova hči, kopala gramoz, pa se ji je med delom precej velika zgornja plast nenadoma spodula. Urhova je dobila težje poškodbe na nogi.

Iz Črne vasi št. 396 so pripeljali 18 letnega delavca Jožeta Trčka. Trček je pri delu padel ter se težje poškodoval.

Neko strupeno tekočino je pila delavka B. A. Poklicani so bili reševalci, ki so jo nemudoma prepehali v bolnišnico, toda pomoč je bila že prepozna. Umrla je zdravnikom že na operacijski mizi.

Najdena mrtva ženska

V nedeljo so našli izletniki, ki so prišli na Pohorje, med Seniorjevim domom in Malim Crnim vrhom truplo 25–30 leta stare ženske. Truplo je moralo tu ležati že dalj časa zmrznjeno pod snegom, ki se je šele zdaj odvajal. Truplo je bilo že precej razpadlo. Domnevajo, da gre za žensko, ki je pred štirimi meseci bila v Mariboru ter se je oglašila v pisarni SPD in prosila za službo kuharice v Seniorjevem domu. V pisarni so jo napotili k oskrbniku tega doma. Ta pa pravi, da se pri njem ni oglašila in ponudila za kuharico nobena ženska ter da je prišla samo do Plesnika, na pol poti proti Seniorjevemu domu.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

»To je Rue Sainte Anne, Hotel Orleans, kamor bo menda šel naš škotski prijatelj, je na levi strani. Če vam moj grad v oblakih ne bi ugajal, se lahko tudi vi preselite tja. Ne stopajte s hodnika! Prah je do kolen. Kadar dežuje je pa blato prav do bokov.«

Šla sta se mimo ene skupine hiš in se ustavila na križišču, kjer so postavili ljudje z velikimi slamaniki na glavah.

»To je vogal Place Publique in Rue Claude. — Za slučaj, da boste poslali po svojo prtljago,« je rekel Mitchell in odprl vrata snažne strokovne delavnice, katere balkoni so bili preobloženi z bujnimi cvetjem.

»Batiste!« je zarjovel.

Na vratih se je prikazal plekast mož, okrogel kakor krogla in z nogami kakor raka. V rokah je imel snežnobel prt in velik vinski kozarec, ki ga je vneto čistil.

»Hal! Mitchell le docteur!«

»Prihajam z novim gostom in sicer pristnim plemenitašem. Daj mu sobo nad pristaniščem. Kakšno jed si pripraviš?«

»Ni vprašanje kaj, ampak vprašanje kdo kuha — in to sem jaz.« In Batiste se je potkal po prsih, med tem, ko ga je Mitchell trepljal po ramenih.

In tako se je zgodilo, da je šel Antonio stanovat v čudno zmes hotela, kluba, prenočišča z odlično kuhinjo, ki ga je ljudstvo na splošno imenovalo »Batiste«, izbranci pa »Plešasta raka.«

Nekaj dni po svojem prihodu je Antonio dobil cel kup pošte, ki jo je postal Parish v New Orleans, namesto preko Ouvrelove banke v Paris. Prvo Davidovo pismo je bilo staro štiri mesece in polno sveže vnetosti, v naslednjem se je pritoževal, v tretjem jezil, zadnja pisma sicer niso bila naravnost grozota, toda vsaj zelo nedostojna.

Parishove priprave v Philadelphiji, Baltimoru, New Yorku in Charlestonu so bile že zdavnaj končane. Lestapis je v Verakruzu ravnokar zamenjal tovar za 750.000 dolarjev in poslal srebro s 60% izgubo proti zavarovanju v Philadelphijo.

165

»Zaklinjam vas, pri najinem starem prijatelju, da sprejmete končno zvezo z Lestapisom in nekaj napravite, sicer bo ves kapital, ki sta ga nakazala Hopes in Barings, kmalu ves izžrpan. Svoje me-nice spravim lahko v promet samo z velikansko diskontno izgubo...«

P.S. Mistress Parish in mistress Udney lepo pozdravlja!«

To mora biti zelo bridko za Davida, je mislil Antonio. Parish je smatral vedno, da je mesto v New Orleansu pogrešljivo. Torej je Florencie s svojo materjo tudi v Philadelphiji. Zdi se, da moram nekaj ukreniti. Ouvrelove se je predolgo zadrževal.

Potem je odšel v pristanišče, najel lahko dvojamborko »Ariele« s kapitanom Clemmom iz Baltimora in ga poslal z lističem na Parisha v Philadelphijo.

»Upam poslati v dveh mesecih tovar na vas. Morali bi si vse-kakor izmisliti šifro. Priporočam se damam. «Portoz tega pisma, stane 750 dolarjev in je že plačan.«

Kapitan Clemm je odjadel, prej pa je še razširil govorico, da je prišel nek norec, ki plačuje v gotovem denarju mesto v samo pol-vrednih bankovih.

Antonio je gledal za »Arielom«, ki je plul po reki navzgor. Zelo mu je bilo žal, da ni poslal Florencie nekaj indijanskih vezenin z biseri, ki jih je neka stara žena prodajala na nabrežju. Toda čemu bi vzmiral Davida?

Potem je kupil nekaj že dolgo pogrešanih havanskih cigar in se podal brezskrbno in dobre volje h guvernerju, da bi mu izročil Godoyevo pismo.

Ko je prestopil tiho, enonadstropno hišo, ki se je zdela kot kakšna taverna, ni niti slutil, da je njegov obisk začetek nove dobe v zgodovini te dežele. Napisal je svoje ime na listek s pripombo: »Brozjavke kneza miru za vašo ekscelenco« in ga dal nekemu staremu črnemu sužnju. Ta ga je čez nekaj časa peljal skozi neko vežo v ograjen vrt. Za ograjo sta dva hlapca drgnila konje. V neki utici sta sedela dva gospoda pri steklenici vina.

Težko je bilo razsoditi, kateri izmed obeh je guverner. In v resnici si nista bila o tem na jasnem niti gospoda sama. Eden je bil francoski prefekt Laussat, katerega je poslal Napoleon, da prevzame Louisiana od Špancev, drugi pa je bil dgon Manuel Salcedo, španski generalni guverner, ki je prišel v juniju iz Havane, da bi predal provinco.

Toda predaja se ni nikdar izvršila. Že od meseca marca je čakal

Laussat na generala Victorja, ki naj bi pripeljal potrebne čete za zasedbo dežele; to so pa potem preprečili Angleži. V marcu je prodal Napoleon Louisiana Združenim državam. Toda to v New Orleansu ni bilo znano, čeprav je bil že junij. Tako je bila torej neka vrsta medvladja v obliki dobrohotne anarhije. Uradno je vladala Španija; Krolei pa so bili zvesti Franciji in so slavili ter vzklicali Laussatu, kamor je prišel. On in Salcedo sta večidel časa prebila na vrhu v srajah s kratkimi rokavi, čakala ob limondi in rumu poročil ter kockala.

»Kaj neki hoče?« je rekel Laussat, ki se je prikazal Antonio, »prav tak je, kakor kak Amerikanec.«

»Potem bo verjetno hotel imeti vse,« je rekel Salcedo.

Antonio je bil sprejet sicer vljudno, toda zelo hladno. Guverner se je s pismom odstranil, Francoz pa je začel s poželenjem govoriti o pariških posebnostih, o katerih mu je moral Antonio pripovedovati, čeprav je bil že skoro celo leto na potu. Za Francoza je pomenil ta razgovor svežo sapico iz domovine.

Nenadoma je prisopihal Salcedo in zviljal papir s počatom v svoji roki.

»Ali veste, kaj se je zgodilo, Laussat,« se je rečal Španec. »Vaš gospodar je prodal Louisiana Amerikanecem.«

»Kaj,« ja zakričal Francoz in nehote pograbil za kozarec, medtem ko je steklenica z vinom nemoteno padla z mize.

Don Manuel mu je preklital zavestni odvisek

»Toliko boljše,« je vzkllical Laussat. »Vrnal se bom v Pariz prej, kakor sem pričakoval.«

Tako je minilo nekaj ur, dokler ni Antonio povedal vsega, kar sta oba hotela vedeti o Evropi.

»Seveda bom z veseljem napravil vse, kar zadeva meksikanske transporte,« je rekel guverner, »toda mnogo ne bo. Kmalu bodo od-potovali.«

»Vsekakor,« si je mislil Antonio, »in najlepšo priliko za postanski zašlutek zamudil. Preneumno! Vkljub temu pa se mu je zahvalil in mu predlagal, naj skuša urediti prvi transport s kako špansko bojno ladjo.

Guverner je z obžalovanjem zmajal z glavo. »Nemogoče,« je rekel. »Mi bi morali potem naše pčile odstotke deliti z mornarji na Havani. Toda — povedal vam bo nekaj: pojdite k Lafittom!«

Od tu in tam

Dvajseto jubilejno leto skupščino bodo imeli 21. majnika jugoslovanski častniki. Zborovanje bo v Zagrebu, kajti tam je bilo častniško združenje pred 20 leti tudi ustanovljeno. Med drugimi točkami je na dnevnem redu tudi glasovanje o pooblastitvi glavni upravi za izdelavo načrta nove uredbe za ureditev delovnih odnosov med častniki in lastniki listov.

Drugo vožnjo za propagando domačih pogonskih goriv prireja ministarstvo za gozdove in rudnike od 9. do 16. maja. Vožnja ima namen popularizirati domača pogonska goriva ter prikazati naprave za uporabo teh goriv. Udeleženci vožnje se bodo odpeljali iz Zagreba, prevozili Stajersko, se potovali skozi Ljubljano na Bled, nato se pa vrnilo skozi Ribnico, Kočevje na Sušak in skozi Karlovec v Zagreb. Vozila, ki uporabljajo ogelje, dobe gorivo brezplačno.

Odbor za pospeševanje turizma v Zagrebu je poslal finančnemu in socialnemu ministru dve protestni brzojavki proti novim bremenom, ki se nalagajo domačemu tujekemu prometu. Brzojavka na finančnega ministra pravi, da je nedopustno, če se v korist splošnega sanitetnega sklada nalagajo razna doplačila k pristojbinam za bivanje v jugoslovanskih letovisih. Odbor prosi ministra, naj izpolnjuje razveljavljanje uredbe o sanitetnem skladu, češ da škoduje našemu tujekemu prometu, povrhu pa da je ta uredba še protislovna. Enake vsebine je tudi brzojavka, poslana na ministra za socialno politiko in narodno zdravje.

Kongres hrvaškega katoliškega tiska se je zaključil v nedeljo v Zagrebu. Spomenica, ki je bila na zaključku kongresa sklenjena, omenja, da praznuje hrvaški katoliški tisk že 90 letnico svojega obstoja. Iz skromnih začetkov se je razvil obširen katoliški tisk. Dalje je bilo sklenjeno, da se bo ustanovilo društvo hrvaških katoliških častnikov in urednikov, obenem z njim pa tudi društvo hrvaških katoliških založnikov ter tiskarnarjev in knjigarnarjev. Ustanoviti nameravajo tudi hrvaški katoliški poročevalsko agencijo, ki bo posredovala vesti in informacije za vse hrvaške katoliške liste in revije. Dalje bodo zbirali sklad, iz katerega bodo prejemali podpore mladi katoliški častniki za svoje študije v tujini. Pokrovitelj kongresa je bil nadškof dr. Alojzij Stepinec.

Milijon dinarjev je podaril zagrebškemu velesejnu trgovinski minister Jevrem Tomić v znak priznanja za veliko gospodarsko delo, ki ga je velesejem v teku dolgih let izvršil za dvig jugoslovanskega gospodarstva. Denar bo uprava velesejma porabila za razširjanje razstavnih prostorov. Prav tako se pa bavijo z mislijo, da bi uredili v bližini velesejma tudi stalno sejnišče za živino, od česar bi imeli koristi v prvi vrsti kmetje živinorejci. Ker je velesejmska uprava že lani dobila od zaveda za pospeševanje zunanje trgovine en milijon dinarjev za zgradbo ževinskega sejnišča, bodo z obema milijonoma že letos začeli z ostvartitvijo svojega načrta.

Posebne olajšave za izvoz jugoslovanskega lesa bo odobrila Francija. Z nedavno sklenjeno trgovsko pogodbo med našo državo in Francijo je bilo določeno, da se kontingenti za izvoz jugoslovanskega lesa v Francijo povečajo od dosedanjih 65.000 na 75.000 ton letno. Od tega sme iti 52% v Francijo, ostalo pa v Alžir. Nove olajšave naj odstranijo vse težave, ki so prej branile jugoslovanskim izvoznikom, da niso mogli izrabiti niti vseh kontingentov, ki so jim bili odobreni.

17.800 vagonov pšenice je odkupila letos Privilegirana izvozna družba od pridelovalcev v Vojvodini. Večji del te pšenice je šla v tujino, vendar pa mnogo manj kakor prejšnja leta. Zaradi malega povpraševanja so cene pšenice padle, zaradi česar se je povečala domača potrošnja. Opaža se, da se porabijo doma vedno večje količine pšenice in pšenične moke. Pač pa je precej v zasloju trgovina s koruzo.

Za umor zapeljivca svoje hčere je bil pred sodiščem v Mitrovici mesar Ilija Srešić. Pri njem je služil pomočnik Milenko Brašanec, ki se je kmalu začel zanimati za gospodarjevo hčer. Po dobrem letu ljubezni pa se je poznanstvo razbilo, nakar je začel pomočnik po vasi govoriti, da je imel z gospodarjevo hčerko nedovoljeno razmerje. Srešić se je čutil zaradi tega obkrovanja užaljenega. Ko sta se s pomočnikom nekega dne dobila v gostini, sta se sprla in spopadla. Srešić je bil močnejši ter je Brašanec z nožem tako oklaj, da je kmalu nato izdihnil. Pred sodiščem so številne priče povedale, da je bil Brašanec nesramen obkrovalec, toda sodišče je smatralo, da je Srešić prekoračil mejo silovanja ter ga je zato obsodilo na štiri leta roboje.

Ljubljanska opera bo prihodnji teden gostovala v Splitu. Uprava splitskega gledališča se je najprej obrnila na zagrebško opero, toda tam v gostovanje zaradi tehničnih zaprek niso mogli privoliti. Zato se je splitska uprava obrnila na ljubljansko opero in z njo sklenila osemdnevno gostovanje, ki bo obsegalo sledeče opere: Ero z onega sveta, Lohengrin, Falstaff, Manon, Gioconda, Werther, Onjegin in Trubadur.

175.000.000 strokov tobaka bodo posadili letos v Hercegovini. Z delom so že začeli. Tobak zahteva stalno paznjo in obilno dela. Takoj, ko malo obraste, se radi pojavijo razni škodljivci, ki mlada listje obgrizejo. Tako poškodovano stebelce ne vzraste več. Zato morajo sadilci vsako jutro na vse zgodaj pregledovati nasade in odstranjevati škodljivce. Po vsem trudu in naporih pa dobe za svoj pridelek le borne dinarje.

Tajno pogostnih požarov v Sisku je odkrila tamkajšnja policija. V noči od ponedeljka na torek je menadoma eksplodiralo v podstrešju hiše žoferja Jarčova, da je odletel strop in začela goreti hiša. K sreči so bili gasilci takoj na mestu ter pogasili ogenj, obenem pa odkrili, na kak način je ogenj nastal. Našli so več steklenic polnih bencina, povezanih z nasmaljeno vrstico. Jarčev je namestil okrog 70 steklenic, a vse nitke so se stekale k sveči, ki je bila skrita v kotu. Ko je sveča dogorela, so se vrvice vžgale, nakar so kmalu sledile številne male eksplozije. Jarčevu pa se je tokrat ponesrečil načrt, ker je pustil v podstrešju večjo posodo bencina, ki je eksplodirala prej, preden so vse ostale ostale steklenice. Jarčova so zaprli, obenem pa ugotovili, da so na enak način požigali svoje hiše še številni drugi meščani v Sisku, da so dobili visoke zavarovalnice.

Svojega sina je ubil kmot Josip Santo pri Čakovcu. Sin Ljudevit se je hotel oženiti z dekletom, ki očetu ni bilo po godu. Zaradi tega je v hiši nastal prepir. Oče, ki je bil pijanec in nasilnež, je pograbil nož in naskočil sina. Starejši brat je sicer prikočil na pomoč Ljudevitu, toda oče je trenutek prej zaril nož Ljudevitu v prsa, nakar je šele njega udaril po glavi starejši sin. Ljudevita so prepeljali v bolnišnico, toda težki rani je takoj podlegel.

Nerednosti na socialnopolitičnem uradu

Ljubljana, 3. maja.

Mali kazenski senat je danes dopoldne pričel stvarno obravnavati o nerednostih, ki so bile izvršene na socialnopolitičnem uradu mestne občine ljubljanske v prejšnjih letih in ki deloma osvetljujejo lastnosti gotovih vodilnih faktorjev, dokler ni posegel vmes sedanjí župan. Pred tri sodnike malega kazenskega senata v dvorani št. 79 sta danes prišla dva obtožena, ki ju je državni tožilec obtožil prestopka oziroma zločina uradne poverbe in zlorabe uradne dolžnosti. Na zahtevno klop sta sedla:

Alojzij Sedej, rojen 24. julija 1892 v Robiču pri Kobaridu, oženjen in ločen magistratni uradnik v Ljubljani, pristojen v Ljubljani;

Marija Gratzarjeva, rojena 16. junija 1904 v Brežki vasi pri St. Jerneju na Dolenjskem, dnevničarka, ločena, stanujoča v Ljubljani.

Obtožnica navaja

Po splošnih uvodnih procesualnih formalnostih je državni tožilec g. dr. Lučovnik prebral precej obširno, deloma prav dobro utemeljeno obtožnico, kajti državno tožilstvo se je potrudilo, da je zbralo glede manipulacij na socialnopolitičnem uradu, ki jih je odkrila revizijska komisija, samo zgolj konkretna in dokazana dejstva, zlasti se obtožnica opira na zadevo trgovca Matije Trebarja.

Obtožnica pravi, da si je prvi obtoženev v času od 1. 1931 do prve polovice leta 1936 kot pragmatično nastavljen uradnik mestnega poglavarstva in kot vodja mladinskega oddelka socialnopolitičnega urada — torej kot javni uradnik — dovolil različne manipulacije, ki niso v skladu s kazenskimi paragrafi. Prvič je zahteval oziroma prejemal darila ali druge koristi, da je izvršil službeni posel — namreč oddajo dobav čevljev za socialnopolitični urad. Nekoč je povabil Matijo Trebarja v Delavsko zbornico in mu osebno predložil, da mu daje veliko naročil za ta urad, da so danes težki časi, majhen zaslužek in da je treba njemu dati za ta naročila nagrado. Zahteval je od njega provizijo 10% od nakazanih dobav, sicer da mu bo ustavil še nadaljnjo dobavo čevljev za mestni socialnopolitični urad. Poslal je Matijo Trebarju tudi več pisem, v katerih ga je na to opominjal in opozarjal. Obtoženev je celo naročil in zahteval od Matije Trebarja, da je na račun provizije ta moral naročiti za neko Černič Maro najfinije čevlje. Ta jih je naročil pri trvdikah »Pekoc«, »Zibert« in »Mayer« za vrednost okoli 400 din. Trebar je celo kupil za to Černičevo najfinije čevlje iz katjega usnja. Trebar Matija je čevlje iz katjega usnja kupil po naročilu obto-

Bodi usmiljen do živali ter je ne preobremenjuj!

Slovenci se kaj radi hvalimo s svojo kulturo in naprednostjo, toda nasproti živalim se pa ne vedemo vedno tako, kakor bi se morali. Le pogledimo na naše ulice in ceste. Neredko bomo videli, kako morajo živali, ki jih ni skoraj nič več kakor sama koža in koža, vleči težko naložene vozove. Se poogostejši pojav pa so šepavi konji na naših ulicah. Človek se komaj ubrani vtisa, da so naša mesta, posebno pa še naše glavno mesto zbirališče šepavih konj.

Slovensko društvo za varstvo živali se obrača do vseh lastnikov konj in prevoznikov z vljudno prošnjo, da šepavih konj ne uporabljajo za delo, temveč poskrbe, da se njihov konj čimprej pozdravi ter šele potem zopet uporabi za delo.

V koliko ta apel ne bo imel uspeha, bo Slovensko društvo za varstvo živali prisiljeno, da najprej javno ožigosa tako postopanje in se nato zateče in uporabi oblastne odredbe, ki ščitijo živali ter imajo pripravljene občutne kazni za tiste, ki se ne ravnaajo po teh predpisih. Notranje ministrstvo je izdalo stroge odredbe pod K. II. štev. 56.490 od 11. nov. 1936, v katerih je najstrožje prepovedano vsako elabo ravnanje z živalmi. V prepovedano vsako elabo ravnanje z živalmi. V prepovedano vsako elabo ravnanje z živalmi. V prepovedano vsako elabo ravnanje z živalmi.

Slovensko društvo za varstvo živali vabi vse svoje člane in prijatelje, da ob vsaki priliki skušajo preprečiti nepotrebno mučenje živali ter obenem širijo krog društvenih članov in pomagajo društvu s svojimi prispevki.

Vlomilci odnesli za 10.000 din tobaka

Danes zjutraj so odkrili v Rušah drzen vlom, ki je razburil vso vas. Ponoči so vdrli vlahi v trafiko invalida Ivana Setoroviča, ki se nahajal v paviljonu v bližini tovarne za dušik. V paviljon so prišli na ta način, da so na zadnji strani paviljona izpodkopali zid. Našli so v paviljonu dober plen. Lastnik sam jim je nehote olajšal posel, ker je pozabil v paviljonu nahraniti in kovček. Oboje so vlomilci nabasali s tobakom in cigaretami, tako da so trafikantu izpraznili vso zalogo. Odnesli so za 10.000 cigaret, v predalu pa so našli še za 3000 din kolkov in znamk, katere so tudi odnesli. V bližini trafike so videli zvečer neke sumljive neznanke, ki so najbrž izvršili ta vlom. Na kraj vлома je bil poklican tudi policijski daktiloskop Grobin iz Maribora, ki je našel neke prstne odtise ter druge sledove, tako da bo mogoče vlomilce kmalu izslediti.

Jubilejni koncert Glasbene Matice v Mariboru

Danes bo pevski zbor Glasbene Matice na slovesen način proslavil 20 letnico svojega plodnega kulturnega udejstvovanja. V teku tega let je g. Milan Pertot njegov peti dirigent. Kot tak je izbral za svoj prvi koncert z matičnim zborom slovensko pesem, kakor se je razvijala od Gallusa naprej do najmodernejših skladateljev današnjih dni. Naša umetna pesem še prav za prav ni bogve kako stara, Forster, Nedved itd. so nam še vedno dobrodošli s svojimi skladbami in se še vedno zelo radi poslušajo. Zanimivo bo na vsak način poslušati, kako se razvija naša pesem in bo gotovo vsak odšel zadovoljen iz koncertne dvorane. Novemu dirigentu se je tudi posrečilo, da je nanovo uvrstil matični zbor in ga povzdignil na nekdanjo višino.

Pred 20 leti je hitela Glasbena Matica po vseh večjih krajih na naši meji, isto hote stori za svoje 20 letnico, samo da bo letos šla tudi v manjše kraje na severni meji. Koncert bo ob 8 zvečer v Sokolskem domu.

Javna sodna dražba

zaloga manufakturnega blaga damske konfekcije, krzna in drugega, kakor tudi inventarja se vrši dne 3. maja 1939 ob 2 popoldne v Ljubljani, Sečemburgova ulica št. 6 v trgovini »MOIKO«. Podrobne informacije pri konkurnem upravitelju: dr. Jernejčič Frilan, Miklošičeva cesta št. 4.

ženca Sedeja in jih tudi izročil Černič Mari. Sedej je dalje obtožen, da je ponaredil nakaznice in da je te nakaznice izstavil na napačna imena. Tako je napravil nakaznico za par čevljev na ime Josipa Kosca, ki jih ta sploh nikdar pri Trebarju ni prejel. Poskrbel je tudi podpis na nakaznico šefa socialnopolitičnega urada dr. Mavricija Rusa, ki o vsej zadevi ni imel pojma. Splošno gre po obtožnici za sicer malenkostne, toda dokazane vsote in za dejstva, ki jih je odkrila temeljita revizijska komisija.

Poleg njega je danes obtožena tudi magistratna dnevničarka Marija Gratzarjeva, ki je manipulirala z nakaznicami in je dobila na ime »Fride« oziroma »Elfride Gratzar« čevlje in podporo 80 din. Nakazala si je celo na ime nekega Čepona podporo 100 din. Državni tožilec ji v obtožnici očita, da je s tem manipulacijam nalogorila prvega obtoženca.

Prvi obtoženev delno prizna

V razlogih naglašja obtožnica, da prvi obtoženev Alojzij Sedej prizna le delno v obtožnici navedena dejanja, zanika pa vsako krivdo. Prvi obtoženev je bil 8. junija 1927 nastavljen pri mestnem poglavarstvu kot pragmatični uradnik. Bil je referent mladinskega oddelka na mestnem socialnopolitičnem uradu. Izvrševal je naslednje posle: izdajanje podpor v denarju, živilih, obleke, obutve, rejdine in stalne podpore. Obtoženi Alojzij Sedej se je v preiskavi zagovarjal, da je sicer res prejel od Matije Trebarja 6 parov čevljev, dva para za svoja sinova, a 4 pare je dal beguncem, socialistom iz Avstrije, ki so prispeli po februarški revoluciji na Dunaju v Ljubljano. Obtoženev je v preiskavi priznal, da je pisal razna pisma Matiji Trebarju, toda ta ga je ovdal iz jeze in maščevalnosti.

Hudič ne bo vzel nobenega

Obtožnica dalje navaja, da je obtoženi Alojzij Sedej skušal vplivati na razne priče, ki so bile zainteresirane za afero. Neko Tončka je poslal, kakor je to dognala sodna preiskava, k neki ženski, da naj zanj ugodno izpove pri revizijski komisiji. Tončka je Borovič Tončki govorila:

»Klicana boš na mestni socialni urad. Povej, da je bilo vse v redu. Sedej ima doma radio in bo vse slišal, kar boš pred komisijo izpovedal. Zato zanj ugodno izpovej in bo vse v redu.«

Obtoženev je celo nekoč pisal dobavitelju čevljev Matiji Trebarju kratko: »Mislim, da zaradi tega ne bo hudič nobenega vzel.«

Ljubljansko gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Sreda, 3. maja: »Kaj je resnica?« Red Sreda, Cetrtak, 4. maja: »Utopljenec«. Red Cetrtak, Petek, 5. maja: Zaprt.

Sobota, 6. maja: »Živi mrtveec. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol.

Opera: Začetek ob 20.

Sreda, 3. maja: »Falstaff«. Red B. Cetrtak, 4. maja: »Trubadur«. Debut gđ. Mire Basičeve iz Zagreba. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Petek, 5. maja ob 15: »Don Kihot«. Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Sobota, 6. maja: »Jesenski manevri«. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Sreda, 3. maja: Zaprt.

Cetrtak, 4. maja ob 20: »Dijak prosjak«. Red D. Petek, 5. maja ob 20: Akademija drž. učiteljska.

Drobne iz Kranja

Akademski pevski zbor v Ljubljani, pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije, priredi drevi velik koncert slovenske pesni iz dobe narodnega prepoda ob 8.30 v Narodnem domu. Razpored pesni in besedilo je tiskano v sporednih zvezkih, ki se dobe pri koncertni blagajni. — Eno uro pred koncertom se koncertna blagajna odpre v Narodnem domu. — Vljudno prosimo, naj obištevno blagovolji zasesti svoja mesta točno ob napovedani uri.

Sezonski delavci za Francijo

Borza dela ima večje naročilo poljskih (sezonskih) delavcev za Francijo. Interesenti se naj javijo 10. maja t. l. predpolodne v uradnih prostorih tujskega podružnice Javne borze dela v Mariboru, kjer bodo dobili točnejše informacije.

Socialno-ekonomski inštitut naznanja, da za četrtak 4. t. m. napovedanega predavanja univ. prof. g. inž. I. Vurnika zaradi obolnosti predavatelja ne bo, ter se preloži na poznejši čas.

Kdo pripravlja olimpijske igre v Helsinkih

Finci se na olimpijske igre v l. 1940 pripravljajo temeljito; v najrazličnejših prireditvenih odborih za olimpijske igre sodelujejo najuglednejše osebnosti iz finskega javnega življenja.

Predsednik prireditvenega odbora Rangell je drugi ravnatelj finske narodne banke. Ta spoštovani in ugledni gospod nima na sebi niti sence takega, kar je običajno za vse bančnike. To je gospod srednje postave, slok, miščast in eleganten. Na zunaj ima podobo častnika, ko se je preoblekel v mešansko obleko. Rangell je odlični organizator in predseduje že dolgo vrsto let vrhovni finski športni in telovadni zvezi. Svojo pravico do tako visokega položaja v finskem športnem življenju pa si je mladi Rangell priboril že pred 25 leti, ko je l. 1914 kot prvi Fince preskočil v triskoku znamko 14 m.

Mladi 18letni Rangell je bil tedaj ponos vseh svojih sošolcev gimnazije v malem mestu Hämeenlinnu. Bil je izredno talentiran skakač. Toda tedaj mladi Rangell svojih telesnih sposobnosti ni mogel staviti lastni državi na razpolago. Ruska vlada finskim srednješolcem ni dovolila, da bi smeli tekmuovati na športnih igriščih (tudi pri nas ni še drugače). Ze leta 1912 bi se lahko zaradi svojih sposobnosti udeležil olimpijskih iger v Stockholmu. Leta 1914 pa mladi Rangell ni mogel več zdržati. Na tihem je pobežnil od doma in se udeležil finskega atletskega prvenstva. Poslavl je nov finski rekord v triskoku z preko 14 m in sicer pod napačnim imenom. Prav tako tiho kakor je odšel se je tudi vrnil v šolo nazaj; njegove odsotnosti ni opazil nihče. Profesorji gimnazij v tedanjem času se niso brali športnih poročil. Toda Rangell ni osamljen med možmi, ki pripravljajo XII. olimpijske igre.

Vremensko poročilo Slovenskega doma

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura		Veternost	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		max. min.	relativna vlaga v %			m/m	vrsta
Ljubljana	755,0	15,4 8,4	85	8	0	8,1	dež
Maribor	753,1	19,2 6,0	70	4	0	4,0	dež
Zagreb	753,3	21,0 8,0	80	10	0	—	—
Belgrad	759,6	22,0 10,0	70	10	ENE	—	—
Sarajevo	760,7	23,0 3,0	80	10	0	—	—
Vis	755,4	18,0 9,0	80	10	ESE	—	—
Split	756,0	21,0 12,0	40	10	NE	—	—
Kumbar	755,9	27,0 14,0	60	8	SW	—	—
Rab	757,4	19,0 9,0	60	10	0	—	—
Dubrovnik	755,5	23,0 13,0	50	6	SE	—	—

Vremenska napoved: Spremenljiva oblačnost, nestanovitno vreme, dež v presledkih.

Koledar

Danes, sreda, 3. maja: Najdenje sv. Križa. Cetrtak, 4. maja: Florian.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska cesta 6; mr. Hočvar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Davi je v Ljubljani umrl gosp. Gvido Pregl, dolgoletni ravnatelj zavarovalnice »Dunav«, v 63. letu starosti. Pokojnik si je kot zavarovalni strokovnjak pridobil velike zasluge za svoje podjetje, kakor tudi sploh za zavarovalstvo v Sloveniji. Naj v miru počiva!

Bliizu sto srčanih punčk in fantkov na odru. Pri akademiji »Otrok za otroka«, ki jo priredijo ljubljanske ljudske šole v soboto 6. maja ob 19 v franciškanski dvorani, bodo posebno privlačne točke nastopi najmlajših junakov iz otroških vrtev. Ze prejšnja leta so ti malčki s svojim naravnim nastopom in pravo otroško živahnostjo vzbujali občudovanja. Naj pridejo zlasti mamic in očetov pogledat, kaj vse zmorejo njihovi ljubljenski. — Prav tako bodo ostale točke, prizori, igrice, petje, telovadni in rajalni nastopi zadovoljili obiskovalca. Nastopile bodo skoro vse ljubljanske šole. Zato si naj vsak pravočasno preskrbi vstopnico.

Zaščitno cepjenje prsištev proti rdečici. — Mestno poglavarstvo v Ljubljani vabi vse zainteresente za zaščitno cepjenje prsištev proti rdečici, da se do 15. maja t. l. prijavijo mestnemu veterinarskemu uradu, Krekov trg 10-I., oziroma krajevnu živalnogledniku.

Vse obiskovalce koncerta dveh angleških umetnikov opozarjamo, da je koncertnemu sporedu, ki se dobi v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice, pridejan tudi tekst pesmi, ki jih bo pela znamenita angleška koncertna pevka Astra Desmondova. Tekst je tiskan v originalu, ima pa poleg tudi vsebino v francoskem in nemškem jeziku. To nam je bilo dostavljeno direktno z Anglije. Astra Desmondova bo pela dela angleških skladateljev in samospeve Schuberta ter Huga Wolfa. Na koncertu nastopi tudi pianist Clifford Curzon: dočim spremlja pevko na klavirju Gerald Moore. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Trboveljčane, Hrastničane in Zagorčane, kakor tudi prebivalce ostalega Zasavsja opozarjamo na koncert Glasbene Matice ljubljanske, ki bo v nedeljo 7. maja popoldne v Trbovljah v Sokolskem domu. Začetek točno ob 16. Zvezniške zveze so izredno ugodne, koncert zanimiv, izvedba Matičnega zbora pod vodstvom ravnatelja Poliča odlična. Sodelujeta sopranistka Polajnarjeva in pianist Lipovšek. Del sporeda je posvečen skladbam Antona Lavica. Predprodaja v Trbovljah v podružnici »Jutra«.

Javni telovadni nastop učencev in učenk vseh srednjih in učiteljskih šol v Ljubljani bo v soboto 6. maja popoldne ob 3 na Stadionu ob Tyrševi cesti. Namen teh javnih nastopov je po želji ministrstva prosvete, da bi se v učencih razvil živahnejše zanimanje za telesne vaje in da bi čutili lepoto skupnih manifestacij discipline duha in telesa kakor tudi, da bi se srednješolska mladina pridobila za plemenito tekmovalnost, šole pa da bi mogle javnosti pokazati rezultate tega dela mladinske vzgoje. Ze lani je ta nastop, ko se je prvi vršil na Stadionu, privabil mnogo občinstva, ki je imelo lep užitek. Letos nastopi nad 4000 telovadcev in telovadkinj z raznimi vajami, igrami in narodnimi plesi. Vodstvo prireditelji vabi vse, zlasti pa svoje učence in učenk, na ta telovadni nastop. Vstopnice (stošiča po 2 din) bodo učenci(-ke) iz šole prinesli, prodajale pa se bodo tudi na dan nastopa pri vhodu na Stadion z Vodovodne ceste. Na razpolago bodo tudi sedeži (po 5 din).

Sedanji notranji minister finske vlade in prejšnji minister za pravosodje dr. Vrho Kekkonen je predsednik finske atletske zveze in eden najboljših finskih športnih strokovnjakov. Njegovi športni uspehi so znani širom cele Finske. Se danes, ko je star 37 let, se marljivo udeležuje športnih tekem in sicer aktivno. Lansko leto je finski notranji minister nastopil javno na tekmah v svojem rodnem mestu Kajaani. Prizor, ki bi bil na vsem svetu nemogoč razen na Finskem, v domovini pravega športa: aktivni minister in član vlade je tekmoval pri športni prireditvi. V skoku v višino je bil četrti; pred njim je bil nek študent in dva delavca.

Dr. Vrho Kekkonen je bil pred 15 leti najboljši finski skakač v skoku v višino in dvakratni finski prvak s skokom 185 cm. 100 metrov je pretekel v 10,9 sekundah in je bil dolgo časa svetovni prvak v triskoku brez naleta. Dr. Kekkonen je ostal zvest športu tudi še sedaj kljub velikim in važnim nalogam, ki jih ima kot notranji minister. Glavni športni tajnik prireditvenega odbora je Lauri Miettinen. Danes je star 33 let in je še vedno rekord: njegova klubska štafeta ima še danes finski rekord za 42,6. Njegov čas na 200 m je 22,5, na 100 m pa 10,9. Lauri Miettinen je že sedem let tajnik finske atletske zveze in stalni delegat mednarodne atletske zveze. Miettinen ni samo dober športnik, strokovnjak in organizator, ampak tudi spreten diplomat: govori perfektno angleško, nemško, švedsko in špansko.

Tudi drugi člani prireditvenega odbora za XII. olimpijske igre so znani športniki. Šef računovodstva je Niilo Koskinen, ki je 40 krat igral v finski nogometni reprezentanci. Šef urada za vstopnice je poročnik Lindgreen, stokratni svetovni prvak v streljanju.

Papeževa garda v protiplinskih maskah

Plinske maske pač niso samo s mboj, kakor hebebarde

Dopisnik češkega lista »Našinec«, ki izhaja v Omooucu, je pred kratkim poslal iz Rima dopis svojem časopisu, v katerem opisuje rimske vaje v obrambi pred sovražnim napadom ter pravi med drugim:

»Po dogovoru s italijanskimi državnimi uradi se je tokrat tudi Vatikansko mesto udeležilo vaj v obrambi proti sovražnemu plinskemu napadu na Rim. Papeževa garda je dobila plinske maske. Ta novica nehoti pokliče človeku v spomin dogodek iz svetovne vojne, katerega je v svojih spominih napisala ga. Posse-Brazdova, žena švedskega slikarja, ki je med vojno živel v Rimu. Nad Benetkami so se pojavila tedaj avstrijska letala. Po vsej Italiji je bilo takoj strogo ukazano, da se po vseh mestih pogase luči, ker se je bilo treba bati, da bodo ta avstrijska letala napadla tudi sam Rim. Nekaj dni zatem so ta letala res letala nad Rimom. Ves Rim je bil v popolni temi, tedaj pa so naenkrat zagorele v Vatikanu vse luči, kar jih je bilo. Letala so odletela in niso naredila nobene škode. Zdi se, da si Avstrija ni mogla obtežiti vesti pred vsem svetom s tem, da bi bombardirala cerkve, ki jih s toliko pobožnostjo obiskuje ves svet. Ni si drznila napasti Vatikana, ki se ni branil. Tako je tedaj Vatikanski brez obrambe obranil Rim, zavrt v globoko temo.

Danes Sv. stolica najbrž ne more več računati na nepisani zakon kulture in človeškega dostojanstva. Saj je v sovjetskem časopisu izšel članek, ki celo strokovno obravnava bombni napad na Vatikan. Čemu bi se tedaj čudili, če so vatikanski gardisti dobili protiplinske maske? Kdor ni videl teh papeževih gardistov, si jih težko predstavlja v njihovih renesančnih oblekah s hebebardami in obnem plinskimi maskami. Kaj bolj nasprotujočega si človek težko zamisli. Toda tudi tem gardistom ne preostaja drugega, kakor da se zavarujejo za vsak primer. Danes v svetu ni več nikogar, ki bi bil v primeru sovražnega napada izjema in bi mu bilo prizanešeno. Zato je tudi velikonočni govor svetlega očeta opozarjal pred bodočnostjo, če bo šlo tako naprej.

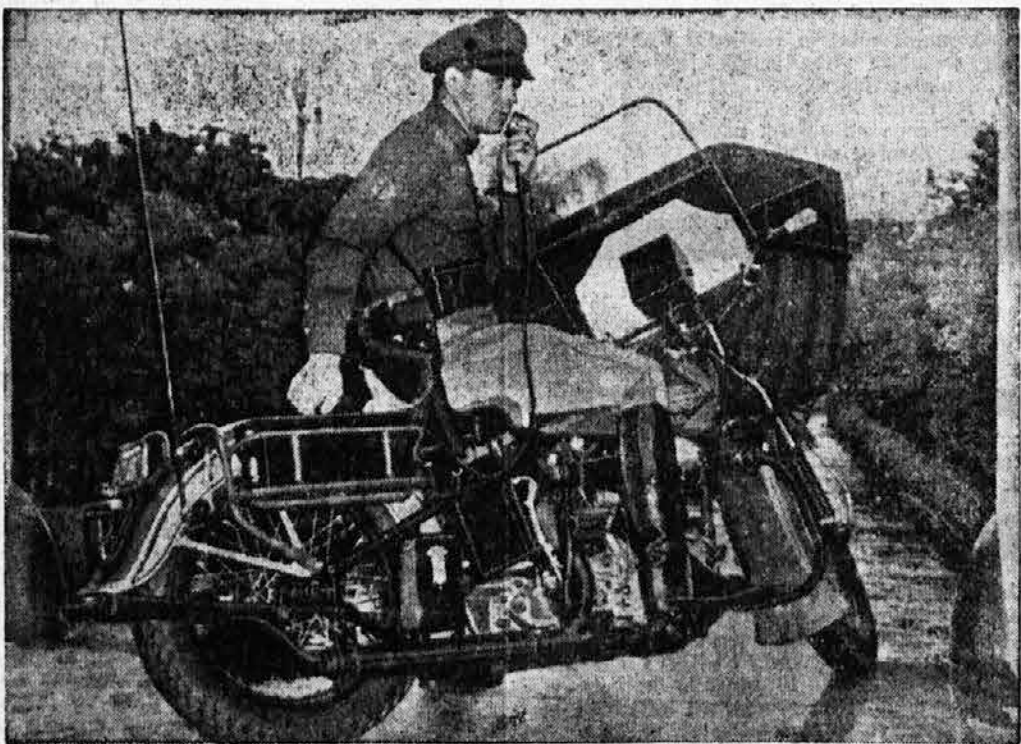
Cim manj je danes na svetu pravičnosti, tem bolj je vsi iščejo in hrepene po njej. Človek noče priznati drugemu nobene pravice, tem bolj pa jo zahteva zase. Zato tudi zgubljajo pod seboj tla vsa prizadevanja za enotno nastopanje vseh krščanskih cerkva. Toda čisto se zgodi, da iščejo tega zedinjenja in složnega nastopanja po napačni poti. Cerkev se ne da zediniti s pogajanjem ali sklepanjem medsebojnih zvez. Prav tako se to ne da doseči na politični podlagi, kakor to poskuša Zveza za prijateljsko skupno delo in enotno nastopanje cerkva. To delo vodi anglikanski canterburyski nadškof, ki je nedavno na svojem potovanju na Balkan naredil uradni obisk pri pravoslavnem carigradskem patriarhu. Politični način reševanja tega

vprašanja za zvezo Cerkev je — to se razume — vzbudil ogorčenje pri nemški evangelijski Cerkvi. Ta zveza in njej podobne ustanove na enak način delujejo za skupnost in enotno nastopanje povsod, kjer ima ta Cerkev kaj pripadnikov. Katoliki ne morejo sodelovati pri tem delu iz dogmatičnih vzrokov, kar je jasno izraženo v encikliki »Mortalium animos« pokojnega papeža Pija XI., v kateri opozarja katoliški svet pred meglečnim »vsekrščanstvom«. Na noben način ni možna drugačna skupnost, kot skupnost, ki temelji na božanstvu Kristusovem. V Njem je mir, pravica in usmiljenje, kot je poudarjal sveti oče v svojem velikonočnem govoru.

Če se ne more zediniti niti ta del ljudstva, ki sam sebe naziva kristjane, čeprav so vsi kristjani brez razlike prepričani, da je hotel Kristus postaviti samo eno in edino Cerkev — kaj potem moremo šel priklopovati od onih, ki so se krščanstvu odrekli? Cicero je v starih časih napisal, da ni naroda, ki bi bil tako divji, da ne bi častil svojega boga in držal dane besede. Danes pa je na vzhodu Evrope ostala država, ki je brezbožništvo proglasila za državno vero. O tem, kako je treba držati pogodbe in dane besede, je spregovoril nekaj trpkih besed tudi sam sveti oče. Kaj je danes na svetu še močnega razen oborožene sile?

Ne čudimo se tedaj, da se je tokrat tudi Vatikansko mesto udeležilo obrambnih vaj, čeprav se jih Vatikan ni udeleževal niti v svetovni vojni, v kateri so se vendarle še ohranili zadnji ostanke pravičnosti in poštenosti. Svet je danes v takšnem stanju kot da bi moralo vsak čas izginiti zadnje zaupanje med ljudmi. Posledica tega je oboroževanje na vseh straneh. Orožje vatikanske vojske je samo simbol. Hebebarde švicarske garde so samo nekaj spomin na preteklost, toda plinske maske, ki jih je dobila papeževa garda, gotovo niso samo simbol. Treba jih je vzeti zelo resno. Morda so pa le tudi te maske simbol, da, simbol moralnega propada, v katerem se je znašel današnji svet, ki noče priznati Kristusa za svojega Kralja. Ne more biti zgovornejšega dokaza za to, kako malo važnosti polaga ta poganjski svet na duhovne vrednote, kot dejstvo, da se mora tudi papeževa država udeležiti vaj proti letalskim napadom.

Italijanska vladarska dvojica je včeraj dopoldne slovesno odprla razstavo nemške umetniške akademije v Rimu. Navzočni so bili nemški rimski poslanik, princ Avgust Viljem, vnuk bivšega nemškega cesarja Viljema, ravnatelj vseh tujih akademij v Rimu in mnogo uglednih osebnosti iz italijanskih in nemških krogov ter iz kulturnega in umetniškega sveta.

Ameriški policist na motornem kolesu, ki nosi spredaj radijsko oddajno postajo.

S predvečerašnjega izleta uslužbencev Jugoslovanske tiskarne. Fotograf jih je vjel v svojo kamero na Brezjah pred cerkvijo.

Azija v kopni zvezi z Južnim tečajem

26. aprila se je pripeljal s francoskim parnikom »Ville de Tenanarive« v Marseille profesor Rene Jeannel, ki je v službi v francoskem muzeju. Rene Jeannel je na svojem dolgem potovanju obiskal tudi samotne otoke v Indijskem oceanu. Vozil se je po teh vodah z majhno ladjico »Bougainville«.

Po svoji vrnitvi v Francijo je vedel mnogo zanimivega povedati o tem, kar je videl v teh neznanih krajih. Naletel je tod tudi na živali, ki so bile dozdaj še dokaj neznane, oziroma takšne, o katerih so si bili prirodoslovni strokovnjaki celja prepričani, da jih nikjer ni. S seboj je odpeljal na primer pomorskega slona, starega deset mesecev, nekaj svojevrstnih opic, ki žive v teh krajih ter tudi pingvinov. Večina teh živali pa je med potjo poginila. Poleg drugega pa je ta francoski profesor ugotovil, da so Avstralski otoki v Indijskem oceanu le ostanke nekdanje južne polarne celine, ki se je pred davnimi časi morala raztezati mnogo višje proti severu, kakor pa sega danes. In če so ti otoki tedaj pripadali južno polarni celine ali tako imenovani Antarktiki, potem je skoraj gotovo, da je bila tudi azijska celina v neposredni zvezi z južnim tečajem.

Istočasno s profesorjem Jeannelom se je vrnil v Francijo tudi duhovnik Dom Neve, benediktinec iz samostana »Saint André les Bruges«, ki je obiskal misijonarje v Angoli in na Madagaskarju. Ta mož je povedal med drugim tudi to, da se že povsod na Madagaskarju in v francoski Angoli čuti, kako si Portugalci prizadevajo, da bi v te kraje prišlo čim več portugalskih priseljencev. Ta misijonar je bil prvi, ki je opozoril francosko javnost in vlado na nevarnost, da ne bi v teh vzhodnih afriških krajih Portugalci počasi čisto izpodrinili Francozov.

Grki in newyorška razstava

Včeraj se je vršil prvi radijski prenos med Atenami in Ameriko. Državni podtajnik za tisk in tujski promet Nikoludis je po radiu toplo pozdravil ameriški narod ob začetku newyorške razstave. Pred Nikoludisom je imel krajši nagovor ameriški poslanik v Atenah. Podčrtal je zvestobo Američanov do grške starogrške kulture in okoliščino, da imata Grčija in Turčija mnogo skupnih točk. Ob sklepu svojega govora je poslanik poudaril vrline današnjih Grkov in dejal, da so vredni najplemenitejših tradicij nekdanjih herojskih Helenov. Grčija je srečna, je nato rekel Nikoludis v svojem govoru, da razpolaga s tako učinkovitim sredstvom, da stoji v stik s tisoči in tisoči svojih otrok v Združenih državah. Svetovna razstava v Newyorcu je živa slika sodobnega napredka. Zgodovina nas uči, koliko je prispevala Grčija k sodobni civilizaciji, ki jo svet pravkar občuduje v Newyorcu. Grški paviljon prikazuje v izvešču splošni razvoj grške civilizacije. V njem se vidi stara in nova dela. Obisk v grškem paviljonu bi se mogel primerjati s potovanjem v Grčijo vseh dob, v deželo luči in lepote. Ob koncu svojega govora je Nikoludis pozdravil razstavo kot zgodovinski dogodek, vreden ameriškega naroda.

Francoski letalec Julbert, ki je skušal doseči neposredno zvezo med Parizom in Saigonom, je moral pristati južnovzhodno od Midnakura, 100 km od Kalkute. Po prvih poročilih se ni letalcu nič hudega pripetilo.

Anglikanski škof - oče šestih otrok

Dr. Francis Fisher, ki ga je imenoval angleški kralj Jurij VI. na predlog ministrskega predsednika za škofa anglikanske cerkve v Londonu, bo prvi poglavar anglikanske Cerkve, ki se bo naselil v velikanski silhanski palači s svojo družino in bo vso palačo porabljal zase, ne da bi kakšne prostore v njej oddajal drugim.

Njegovi predniki, kar jih je bilo zadnjih 38 let, so bili vsi neporočeni. Dr. Fisher pa ni samo poročen, pač pa ima tudi družino šestih otrok. Prej je bival v dvanajststobnem stanovanju. Palača Silhan ima sto sob in salonov. Prednik dr. Fisherja ni imel nič več kot dve sobi zase.

Drobne novice

V zvezi z današnjim začetkom razstave nemške knjige je dal italijanski minister za narodno kulturo Alfieri poročevalcu DNB tole izjavo: »Razstava nemške knjige, ki jo danes odpremo v Rimu, bo prikaz nemške kulture v vseh njenih manifestacijah. Ta kultura je imela v vseh časih plodovite stike z latinsko kulturo. Nemški filozofi so bistveno prispevali k rekonstrukciji in razlagi latinskih besedil rimske zgodovine in rimskega prava. Zato sta italijanska vlada in italijanski narod z največjimi simpatijami sprejela razstavo nemške knjige v Rimu. V sedanjem trenutku, ko sta Italija in Nemčija tako tesno zvezani, dobiva ta razstava še posebno velik pomen.

Nemški letalec Aufermann se je danes odpeljal s svojim športnim letalom iz Lide proti Bagdadu.

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 3. maja: 12 Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Salonski kvartet — 14 Napovedi — 18 Mladinska ura: Iz glasbeno zgodovine (g. dr. Anton Dolinar) — 18.40 Umetnost Ptuj (dr. Fr. Stele) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura: Rožnik pri Ljubljani in njegova zgodovina (Alojz Potončnik) — 19.50 Plošče — 20.10 Kvartet mandolin — 21 Smetana: »Prodana nevesta« I. del. (plošče) — 21.15 Prenos iz restavracije »Emona«.

Četrtek, 4. maja: 12 Obisk pri severnih Slovanih (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Pri-povedke v glasbi (plošče) — 14 Napovedi — 18 Pester aporod Badjskega orkestra — 18.40 Slovenska ura za Slovence (dr. Rudolf Kolarik) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura: Predavanje min. za ljudsko telesno vzgojo — 19.50 Deset minut zabave — 20 Šrnelkvartet Murček — 20.40 Reproduriran koncert simfonije glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za dobro voljo igra Radijski orkester.

Drugi programi

SREDA, 3. maja: Belgrad - Zagreb: 20 Opera — Bratislava: 19.30 Koračnice, 20 Igra — Sofija: 19.30 Smetanova opera »Prodana nevesta« — Varšava: 21 Klavir, 22 Plesna glasba — Budimpešta: 22 Violina, 23 Ciganski orkester — Trst-Milan: 17.15 Vokalni koncert, 21 Operetna glasba, 22.15 Violina — Rim-Bar: 21 Opera »Kralj Lear« — Dunaj: 19 Beethovnova skladba, 20.15 Plesna glasba — Berlin: 21 Klasična operetna glasba — Frankfurt: 20.15 Zabavna glasba, 22.15 Komorni koncert — Köln: 19.15 Ljudski koncert, 21.10 Violina — Strassbourg: 20.30 Konservatorijski koncert.

CETRTKE, 4. maja: Belgrad: 20 Humor, 21 Pevski koncert, 22.15 Klavir — Zagreb: 20 Belgrad — Sofija: 19.30 Ork. koncert — Bratislava: 19.30 Slovenske narodne, 19.50 Igra, 21 Ork. koncert, 22 Slovaški skladatelj — Varšava: 19 Zabavna glasba, 23 Poljska glasba — Budimpešta: 20.10 Prenos, 21 Ork. koncert, 23 Ciganski orkester — Trst-Milan: 17.15 Brazilski koncert, 21 Bizetova opera »Carmen« — Rim-Bar: 21 Igra, 22.30 Ork. koncert — Florenca: 20.35 Simfonični koncert, 21.35 Violina, 21.55 Dunajski valčki — Bratislava: 20.15 Pfitznerjeve skladbe

Poslednja zapoved

Če bi jih bil kdo gledal in opazoval z zemlje, ne da bi vedel, kakšni so časi in kaj se te čase odigrava, bi si bil prvi trenutek mislil:

»Čudoviti so ti jekleni ptiči! Veselo frifotajo po višinah... Grme od radosti, ker so osvojili sinjino višav... Letala, letala!

Toda čez čas bi se ta preprosti in dobrohotni gledalec osupnil, zakaj tam na obzorju se je prikazalo še nekaj teh strelavih jeklenih ptic. Prihajale so drve s silno naglico...

Zdaj so trčile ob prvo skupino, ki se je še pred trenutki mirno igrala v višavah, kakor bi se bilo lahko zdelo opazovalcem. V trenutku et se skupini pomešali, se zmedli. Med hrum motorjev se je začelo mešati zlobno rezgetanje strojin.

Ljudje na jeklenih ptičih se torej bore. Namesto da bi bili hvaležni, da je človeku po tolikih naporih duha uspelo premagati ogromne prostore v ozračju, namesto da bi se ponizno čudili čarni sili, katero jim je bilo dano odkriti, se z letali bojujejo. Napadajo se, naskakujejo se...

Da, in celo drug drugega strmoglavljajo, na zemljo. Tamle se je že eden v blaznem loku nagnil proti zemlji in pada v plamenih. Za njim ostaja na nebu le dolgi, vijugasti rep črnega dima...

In se drugi pada...

Kaj se godi?

Zdaj si je vsak še tako preprosti in dobrodušni gledalec bil lahko na jasnem,

da se tam gori, tisoče metrov nad zemljo, razvija boj med letali dveh sovražnih taborov...

Tako je bilo leta 1915. na bojišču v Franciji. Taki prizori so se dan na dan odigrali na svetli sinjini francoskega neba. Dan na dan so vzletali avioni, oboroženi s težkimi strojnimi in bombami ter so iskali nasprotnika, da bi ga uničili.

Pogosto so bili pri tem sami uničeni...

To je bila vojna. Brez usmiljenja, brez ozira. Šlo je za velike reči, za rešitev ali za pogubo držav, posameznik ni pri tem silnem boju pomenil nič. Posameznik je bil samo neznaten delec ogromne celote, ki je napenjala vse sile in moči, da bi strla sovražnika.

Letala so imela v tej hudi vojni veliko nalogo. Toda kaj bi sami stroji, delo človeškega uma, izoblikovano v aluminiju in jeklu, brez duše? Piloti, junaki, ki so bievstvena sestavina tega stroja, so ti isti junaki, o katerih so napisali romane in romane in junške speve po vojni.

Toda junastvo teh ljudi je bilo toliko in njihova dela nenadkriljiva, da so vsi ti romani in spevi neznaniti, če jih primerjamo z resničnostjo...

Zatopimo se še enkrat v življenje teh junakov za najhujših dni svetovne vojne — leta 1915!

Tam, kjer je še pred letom dni bilo malo posevov nekega francoskega ple-

miča, kjer so nekdanj mirno ležale njive in travniki, se sprejale kokaši in dirjala razposajena zrebata, je danes vse drugače. Mali gradič s plemiškim grbom nad vrati je spremenil svoje lice. Tudi velike gospodarske stavbe so vse nekam drugačne. Iz skednjav so iznesli poljsko orodje, razširili hleve ter zategnili vanje nekam čudne »gospodarske stroje«.

To so letala...

Dvorec francoskega plemiča vrvi od častnikov in vojakov. Po salonih in po sobah ni več starinskega pohištja, ni več tistih mirnih, spokojnih koticov v slogu kateregačoli francoskih kraljev novejših dobe. Veepovsod stoji vojaške postelje.

Vojna je. Leta 1915. teče...

Pri vzhodu na to lepo posestvo, ki se je stisnilo ob rob lepe in široke doline, stoji tabla z napisom:

ANGLESKA ESKADRILA FRANCIJA 1915

Namesto nekdanjega mirnega življenja se je bilo tu začelo drugo življenje: palno vznemirjenje, brnenja silnih letalskih motorjev in ogorčenega boja.

Fronta ni bila daleč. Dvorec so bili zaplenili za angleško letalsko oporišče. Polje je bilo primerno za letališče, gospodarska poslopja za hangarje, a gradič za vojašnico.

Začelo se je novo življenje...

Edino star petelin z velikim grebenom na glavi je bil še ostal od nekdanjih prebivalcev na posestvu. Vojaki so ga sprejeli za prijatelja in ga varovali. Petelin jim je med brnenjem letalskih motorjev vsako jutro naznanjal rojstvo dneva.

Tudi danes je bil že odpel svojo pesem prav tedaj, ko je oddelek »A« pod vodstvom etotnika Courtneya odletel, da izvede težavno nalogo. Bilo je še

pred zarjo. Letala so se dvignila v jutranjo meglico ter krenila v določeno smer, da bi napadla sovražne postojanke še pred dnem.

Ko je oddelek »A« s svojimi sedmimi letali odletel nad Nemce, je na letalsko oporišče spet legla tišina...

V gospodarskem poslopju, ki je bilo preurejeno za hangar, je delalo nekaj mehanikov. Popravljali so letalo, ki se je bilo snoči vrnilo iz boja vse preresetano pa krogla...

Prvi mehanik je mrzle volje pripomnil tovarišu, ki mu je pomagal pri delu:

»Najrajši bi vse te stare ptiče sežgal.«

Tovariš je prenehal in odgovoril:

»Niti za v ogenj niso. Staro železo!«

Zdaj se je mehanikoma približal četovodja, ki je nadzoroval hangarje.

Mehanik je podaljšal razgovor in pozdravil četovodjo:

»Vidite, gospod... Niso vredni oreha...«

Četovodja je uradno odvrnil:

»Ne govori reči, ki te ne brigajo.«

»Vem, gospod četovodja, toda pogledite...«

»Saj sem videl. No, pa kaj je potem?«

Popravi in drži gobec! je strogo dejal četovodja ter šel pregledovat še druge prostore. Njegova senca se je izgubila v jutranjem somraku.

Mehanik je mrmrje nadaljeval s popravljanjem preluknjane letala.

Poveljnik letalskega oporišča major Brand je imel največjo sobo v grajskem pritličju. Tudi on je to uro že bil na delu. Vsako jutro je spremil svoje pilote, ki so odhajali po njegovi zapovedi. Ko so se dvignili, se je vrnil v sobo in tam s svojim priborčnikom Phippsom nemirno čakal, kdaj se bodo letala vrnila...

Major Brand in priborčnik Phipps sta napeto čakala, kdaj se bodo vrnila letala.

Fotograf Warner Bros.